

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTEKIH IN SOBOTAH

Štev. 11 • Marlbor, četrtek, dne 26. januarja 1939 • Leto XIV

Napetost med Francijo in Italijo

Republika San Domingo (otok, ki pripada ameriški celini) je izjavila, da sprejme 100.000 evropskih židov.

Siloviti boji za Barcelono

Maročanske in druge divizije prispele do rek Cardoner in Llobregat, ki se južno-zapadno od Barcelone izliva v morje.

Vojni dogodki na katalonskem bojišču se razvijajo z veliko naglico.

Napovedi italijanskih listov, da bo Italija stavila svoje zahteve do Francije šele po španski vojni, je značilna in je našla tudi svoj odmev v debatah francoskega parlamenta, ki se vrše te dni.

Nacistične čete so med tem napredovale v Kataloniji tako, da so prispele do reke Cardoner, ki priteče iz podnožja Pirenejev, zavzele mesto Manreso, pri katerem se reka Cardoner izliva v Llobregat in vzdolž te reke, do morja.

Vprašanje je, ali bodo republikanci branili Barcelono, ki je sedaj ogrožena od jugozapada in zapada. Iz Barcelone je odprta pot proti severu po kopnem in po morju proti Franciji.

Nac. letala obsipavajo Barcelono z bombami, da bi na ta način povzročila paniko med prebivalci in branilci.

Zlasti so nacisti z bombami porušili že mnogo cerkev in samostanov.

Razdejanje, ki ga povzročajo bombe v tem lepem obmorskem mestu, je nepopisno. Celo francoski katoliški tisk se zgraža nad tem.

„Če bi padla Barcelona ...“

Paul Boncour, ki je bil že večkrat minister, nazadnje zunanji minister v Blumovi vladi n je še vedno zastopnik Francije pri Zvezi narodov, je na velikem javnem zborovanju govoril o zunanji politiki in med drugim dejal:

»Tako za mir kakor za vojno je treba vedeti za najbolj ogrožen predel, kjer gre ne samo za usodo enega naroda, temveč za kolektivno (splošno) varnost brez katere — to si enkrat za vselej zapomnite — ni mir zavarovan.

To je bilo včeraj Porenje, Avstrija, Češkoslovaška. To bodo jutri ali so že druge države v srednji in vzhodni Evropi. In to je danes Španija.

Ne maram igrati preroka, toda jamčim vam: če pade Barcelona, vam ne bo treba dolgo čakati na ultimatum Italije, ki jo bo podprla Nemčija, da vzame nam Francozom tisto, o čemer se vsi strinjamo, da ne maramo dati, za kar se pa tako slabo pripravljamo, da bi branili.

Republikanska Španija prosi za pomoč v Franciji

Španski republikanski zunanji minister Del Vayo se je mudil te dni v Parizu ter skušal prepričati francoske politike, da v lastnem interesu priskočijo republikanski Španiji na pomoč. Razgovorjal je predvsem z zunanjim ministrom Bonnetom ter mu pojasnil dejanski položaj. Republikanska Španija ne zahteva intervencijo Francije, želi sa-

mo, da republikancem omogoči nabavo orožja in municije.

V Franciji in Angliji se zbuja odpor proti dosednji politiki v Španiji. Obe velesili odklanjata vmešavanje, zagotavljata pa obenem, da bo konec njih potrpljenja, če bi se v jugozahodni Evropi ogrožala prostost morja za obe državi.

Zadnje vesti

PRED PADCEM BARCELONE?

Reuter poroča, da republikanci ne mislijo braniti Barcelone, ampak se umakniti iz mesta proti severovzhodu. Mesto bodo prepustili nacistom, čim bodo prepeljali na varno vso, kar smatrajo za potrebno vzeti s seboj. Mesto silno trpi vsled bombardiranja iz letal. — Republikanci bodo vodili vojno v Kataloniji še naprej in so mnenja, da jim bo to olajšano, ker ne bodo več imeli prehranjevalnih težav, kakor dosedaj, ko so razen za armado morali skrbeti tudi za prebivalstvo v mestu. Francoska vlada je odredila, da smejo žene, otroci in starci, ki beže iz republikanske Španije, nemoteno prestopiti mejo.

Do snopada je prišlo v francoskem parlamentu, ko je desničarski poslanec Marin predlagal, da vlada prizna vlado generala Franca.

Mednarodno cesto preko Češkoslovaške so pričeli graditi. Zaposleni so delavci iz delovnih taborišč v akordu.

Seja mednarodne strokovne zveze v Londonu

V Londonu se je dne 24. t. m. vršila seja mednarodne strokovne zveze, ki se je udeležil tudi predsednik Socialistične delavske internacionale de Brouckere. V posebnem pregledu, ki je izšel, so obsodili zadržanje francoske in angleške vlade v španskem vprašanju.

Poljska si hoče biti dobra z vsemi. Nemški zunanji minister v. Ribbentrop je na potu v Varšavo. Poljski zunanji minister Beck pa izjavlja, da bo Poljska skrbela za ravnotežje v odnosih med Nemčijo in Rusijo. Dobra si hoče ostati tudi z Rumunijo in Francijo.

»Slovak« proti praškemu parlamentu. Glasilo slovaške ljudske (l.) stranke »Slovak« zahteva, da se v praški centralni parlament izvrše nove volitve, ker sedanji parlament ne odgovarja razpoloženju volilcev na Češkem in Slovaškem.

Doma in po svetu

»Slobodna Riječ« povečana. Hrvatsko socialistično usmerjeno delavstvo izdaja, odkar so bile ustavljene prejšnje »Radniške Novine«, kot svoje glasilo tednik »Slobodna Riječ« v Zagrebu, ki izhaja vsako soboto in stane letno din 50. Nedavno so to bratsko glasilo povečali v toliko, da izhaja na 8. straneh. List je zelo dobro urejevan in ima zlasti mnogo načelnih člankov. V zadnji številki ima kar 2 članka tudi s. dr. Živko Topalović. — Mnogo pozornosti posveča »Slobodna Riječ« novim razmeram v Češko-Slovaški, zlasti tamošnjemu delavskemu gibanju. Delavstvo v Jugoslaviji ima nebroj skupnih interesov in je usoda delavcev v enem delu vedno odvisna od usode delavstva v drugih krajih ter je radi tega nujno potrebno, da zlasti naši funkcionarji čitajo tudi to bratsko hrvatsko glasilo naših sodrugov. — Tudi naročnina lista je tako nizka, da bi ga lahko naročile zlasti močnejše organizacije po delavskih središčih in tudi zahtevale list po gostilnah, kjer se shaja večje število delavstva. Uprava in uredništvo »Slobodne Riječi« je v Zagrebu, Šubićeva ulica, V. nadstr.

»Slovenec« in nazadovanje rojstev. Nedeljski »Slovenec« je strašno hudo na vse tiste, ki niso za neomejeno število otrok. Po našem je pa ta jeza »Slovenca« popolnoma neupravičena. Saj vedno pravi, da je 90 odst. slovenskega naroda v njegovem taboru.

Školje iz vse Jugoslavije se posvetujejo v Zagrebu. Konferenca je pričela dne 24. t. m.

Novi senator. Za senatorja je bil imenovan madžarski odvetnik v Petrovgradu dr. Imre Varady.

Uredbo o mestnih hranilnicah bodo, kakor se čuje, spremenili.

Osrednji urad in njegova dva glavna zdravnika. Za uradnega zdravnika vsega delavskega zavarovanja je bil na seji SUZORa, pred več kot enim letom, imenovan dr. Josip Ljubić. Ta nastavek je bila razveljavljena in imenovan dr. Nikola Mrvoša. Dr. Ljubić je smatral, da je razveljavitev njegovega imenovanja protistatutarna. Zato je tožil pred državnim svetom. Državni svet mu je ugodil. Posledica je, da bo moral dobiti plačo za ves čas nazaj. SUZOR ima sedaj dva glavna zdravnika. Enega se lahko znebi, ako ga upokoji. Vprašanje je, kdo bo plačal dr. Ljubića od njegove nastavitve dalje?

Grof Ciano se je po obisku v Beogradu zopet vrnil v Rim.

Bivši madžarski ministrski predsednik grof Bethlen je ostro napadel madžarsko vlado, ki uvaža novi protizidovski zakon.

Italijanski senatorji morajo biti stari šestdeset let. V Italiji je mnogo takih ljudi, ki bi radi postali senatorji. Sedanji senat šteje sto članov. Mussolini pa je odredil, da more ministrski svet imenovati za senatorje samo osebe, ki so dopolnile šestdeseto leto starosti, da ne bo naval prevelik.

»Berliner Tagblatt« napada Herriota, predsednika francoske poslanske zbornice in predvidoma bodočega predsednika francoske republike. Berlinski dnevnik mu očita, da gre

po poti Edena in Roosevelta v boju proti totalitarnim sistemom.

Reforma nemške vojske. V Nemčiji bodo spojili nacistične napadalne čete z vojsko. Doslej so imeli dve vojski, napadalne čete stranke in redno vojsko. S spojitvijo obeh je obenem izvedena poklicna preskrba strankarjev.

Omejitev svobode glede menjanja službe. V Nemčiji pripravljajo naredbo, po kateri bo moral delovni urad odobriti menjavo službe ali dela. Pravijo namreč, da v avtoritarni državi v tem oziru ne more biti svobode. Kot razlog navajajo, da ob tej svobodi delavca vsak lahko izvabi iz službe, če mu da boljšo plačo. Ako smatrajo dirigenti gospodarstva, da delavec ne sme menjati službe, si ne bo mogel izboljšati socialnih razmer, čeprav po kvalifikaciji zasluži boljšo plačo.

Nov slovaška pokrajinska vlada. Na predlog predsednika slovaškega parlamenta dr. Sokola je imenoval predsednik češkoslovaške republike dr. Hacha novo slovaško vlado. Predsednik vlade in notranji minister je dr. Tiso, minister trgovine Turčanski, pravosodja Vanco, kmetijstva Gruzinski, prosvete Šivák in finančno Teplansky.

V Jeruzalemu je bilo razglašeno zopet obredno stanje, ker so arabski teroristi ubili in izropali nekega židovskega trgovca.

V Tuniziji so francoske oblasti aretirale italijanskega novinarka Carla Ciuccija, ker je fotografiral razne objekte v utrbeni coni.

Za novega nemškega generalnega konzula v San Franciscu je bil imenovan ožji zaupnik kanclerja Hitlerja kapitan Widemann.

Kitajska bo dobila angleško posojilo. Angleška vlada proučuje možnost poделitve posojila Kitajski. Posojilo bi znašalo okrog 800 milijard dinarjev.

Politično prijateljstvo ali kaj? Japonska vlada je sklenila povabiti dobrega posredovalca angleškega predsednika vlade Chamberlaina v Tokio. Če bi sam Chamberlain ne mogel priti v Tokio, naj pride angleški politik Halifax.

Kanadsko potniško letalo padlo v morje. Potniško letalo »Cavalier« kanadske družbe za letalski promet je dne 22. t. m. padlo v morje in se potopilo. Deset potnikov so rešile ladje, trije so utonili.

Najnovejša francoska križarka. V Brestu so spustili v morje 35.000 tonsko križarko »Riche-lieu«, ki je najmodernejša in najhitrejša ladja te vrste. Posestrima te križarke, ki so jo pričeli sedaj graditi, bo križarka »Clemenceau«.

200.000 dolarjev šče gospodarja. Ameriška država Connecticut ima fond 200.000 dolarjev, ki nimajo gospodarja. Ta fond je nastal iz vlog v raznih bankah, katerih lastniki se 30 let niso zglasili niti radi pripisa obresti, niti da bi dvignili kapital. Po 30. letih morajo banke tak denar odvesti državi, po 40. letih pa potem zapade v prid državni blagajni.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Pozno nekega popoldne je bil Terangi zopet na kratkem sprehodu na dvorišču — hodil je gori in doli —, baš ko so se vrnili jetniki z dela. Dva jetničarja sta bila na dvorišču, dva pa sta prišla z jetniki od zunaj. Vratar je odprl težka vrata in v trenutku, ko je bil zadnji izmed jetnikov pregledan, je Terangi tvegala svoj beg v svobodo.

Kratek hip so bili jetničarji od začudenja kot okameneli; pet sekund razmaka pa je bilo za Terangija dovolj. Vratar je potegnil revolver in ustrelil na begunca, ki ga je zgrabil za zapestje. Ostali so oklevali, in si niso upali streljati, da ne bi zadeli svojega tovariša. Krepek udarec na srčno stran — in vratar se je zgrudil nezavesten. Predno je mogel pasti še kakšen strel, je bil Terangi že skozi vrata.

Patpejsko pokopališče leži v neki kotlini onostran ceste, blizu jetnišnice. Terangi je dirjal med nagrobnimi spomeniki, za njim pa pol ducata mož, ki so neprestano streljali nanj... Tedaj se je preganjani pognal v neko grmovje in izginil.

Ta pobeg iz jetnišnice sredi belega dneva, se je zdel nekaj naravnost nemogočega, končal pa je tragično. Ko so pobrali vratarja, so ugotovili, da je bil mrtev: izkazalo se je, da je imel slabo srce. Zopet enkrat je Terangi udaril premočno...

Vsled vedno novih pobegov je lov na Terangija postal za čuvarje javnega reda neke vrste sport, v katerega se človek zagriže, sport v katerem so se s časom zelo izvežbali. Tudi to pot niso niti za trenutek dvomili o tem, da ga bodo imeli kmalu zopet v svoji oblasti. Kakor veste, ima Tahiti dve luki, eno večjo in eno manjšo, ki sta zvezani med seboj

po ozkem pasu zemlje pri Taravi.

Orožniki so gonili Terangija po Tahitiju kot zajca; razpisali so visoko nagrado, da bi pritegnili tudi prebivalce vseh vasi k sodelovanju pri zasledovanju ubežnika. Obenem je oblast tudi sporočila javnosti, kaj namerava z beguncem, z ozirom na varnost dežele. Odpemili ga bodo v kolonijo kaznjencev na Guayani, od koder ne bo mogel več pobegniti...

Ostrooki možje so stražili po gorskih grebenih, lovci na divje svinje so s svojimi psi sledili za beguncem po dolinah; enkrat je bežal Terangi pred očmi svojih zasledovalcev v dolini Vajarahara, več kot 100 m daleč med visoko praproto, toda niti eden izmed številnih strelcov, ki so bili oddani nanj, ga ni zadel. Počasi, toda po načrtu in brez usmiljenja so ga preganjali od enega pribežališča do drugega, proti zemeljski ožini pri Taravi. Dolga veriga čuvajev je bila razmeščena, da ga vjamejo, ako bi poskušal preiti na manjši del otoka.

Toda tudi to pot jim je ušel. Neke temne, deževne noči se mu je posrečilo splaziti se skozi verigo čuvajev in se skriti na gosti obraščeni višini gorskega vrha Teahaupoo, na najbolj divjem in nedostopnem delu Tahitija, kamor še ni bila stopila človeška noga.

Dalje pa ni mogel zbežati! Na treh straneh ga je obdajalo morje, od severozapada pa se mu je približevala cela majhna armada zasledovalcev pod vodstvom orožnikov. Iskanje je bilo težko, zato pa tem bolj temeljito. Niti najmanjša skalna duplina ni ostala nepreiskana. Vedno bolj se je ožila mreža, ko pa so jo na najskrajnejem koncu otoka potegnili skupaj, divjačine ni bilo v njej...

Terangi je bil izginil, kakor da ga je popila

megla, ki je visela nad tem divjim, temnim pogorjem. Nobeden ga ni videl in nobene sledi ni bilo za njim!

TRETJE POGLAVJE

Takrat so živeli v Manukuri štirje Evropejci. De Laage, ki je bil guverner, njegova žena, oče Pavel in jaz.

Najstarejši prebivalec, tako po letih, kot tudi po dobi bivanja, je bil duhovnik oče Pavel. Prišel je na Tuamotu otočje še kot mladenič, naravnost iz semenišča in je živel tu že preko petdeset let, ne da bi bil kdaj prišel nazaj v Francijo. Bil je eden izmed onih res dobrih služabnikov cerkve, o čijih vdanem in požrtvovalnem delovanju svet ne zve nikdar ničesar, ki pa za svojo občino vendar tako veliko pomenijo.

Oče Pavel je bil kmečki sin, rodом iz neke male vasi ob španski meji; njegova vzgoja je bila nad vse priprosta. V otroških letih so ga bili učili verovati v vse mogoče duhove in hudiča. No, tega se v Manukuri ni manjkalo; domačini so bili neverjetno praznovni in so videli ves svoj mali otok poln duhov in demonov. V času, ko je prišel oče Pavel med nje, so bili še domala vsi pogani; nikdar poprej še ni bil živel misijonar med njimi. Pater Pavel se je lotil naloge, da jih izpreobrne na prav poseben, njemu lasten način. Razlagal jim je krščanstvo, kateremu je primešal pošteno porcijo poganstva. Osnovnih naukov krščanstva se seveda ni dotaknil. Držal se jih je in učil svojo občino, da dela isto. Domačini na otoku so ga zelo ljubili in častili, kar je tudi zaslužil. Dandanes se radi muzajo, kadar se govori o takih pobožnih in priprostih dušah. Meni osebno so vse-kakor ljubše, kot pa ljudje, ki ničesar ne verujejo, niti ne sami vase...

(Dolje priložiti!)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

K običnemu zboru podružnice ZRJ

V nedeljo, dne 29. t. m. se bo vršil s pričetkom ob 9. uri redni letni občni zbor ZRJ podružnice v Trbovljah, z običajnim dnevnim redom. Na običnem zboru polagajo račune funkcionarji organizacije o svojem delovanju med letom. Na njem pa se polagajo tudi temeljni organizaciji in odreja smernice za nadaljnje delo. — Najdejo se ljudje, ki želijo izrabljati občne zbornice za osebna obračunavanja. S tem seveda škodujejo organizaciji. Nekateri pa, neoziraje se na disciplino in proletarsko demokracijo, hočejo vsiliti svojim sočlanom lastno mnenje in nastopajo tako, da pri tem teptajo prvo načelo vsake svobodne organizacije, t. j. demokracijo, da se mora manjšina pokoravati večini. Vsak član organizacije se mora zavedati, da je v skupnosti moč. Le če štiti ugled organizacije in njeno veljavo, bo deležen sadov organiziranega boja. Močna organizacija je najboljša zaščita za vsakega posameznika, ki je njen član.

Organizacija mora izločati iz svojih vrst vse škodljive vplive, vse, ki jo ovirajo pri njenem delovanju. Takšna organizacija je zdrava in čvrsta. Kdor ni član organizacije, ne more na organizacijo vplivati. Šele ako boš vstopil v njo in boš postal preizkušnja, t. j. da se boš izkazal vrednega, biti njen član, boš dobil pravico sodelovanja v organizaciji. Kdor pa skuša v organizaciji samo nergati in intrigirati, si ne bo nikdar pridobil zaupanja organizacije. Organizacija pa mora paziti na svoj moralni prestiž, ker le takšna organizacija je zdrava, močna in sposobna za obstoj. Naj živi Zveza Rudarjev Jugoslavije!

Neznatni manjšini brivskih mojstrov ne gre v račun, da so v nadomestek za nedeljsko delo brivnice ob ponedeljkih zaprte. Dne 23. januarja so prišli naši delegati posredovati h g. I. L., da bi tudi on, ki je najstarejši mojster v našem kraju, uvedel ponedeljski počitek. Doživeli pa so nekaj neverjetnega. Ljubezni mojster jih je pozdravil s pasjim pozdravom: marš ven, še predno so sploh vstopili. Ne vemo, ali sprejema tako vljudno samo nas ali še koga drugega. Ker bi bilo škoda, ako bi javnost ne zvedela za ta kulturni nastop človeka, ki ima tudi pravico vzgajati vajence, jo tem potom obveščamo.

Brivski pomočniki in frizerske pomočnice.

HRASTNIK

Rudarsko delavstvo in izobraževalni tečaj

Kakor znano, se vrši pri nas izobraževalni tečaj, kakršne prireja načelstvo II. skupine po rudarskih revirjih. Skrbno izbrana predavanja in najboljše predavatelji so jamstvo, da bo namen tečaja dosežen. Doslej smo čuli predavanja o rudarsko policijskih predpisih, ki so stopili v veljavo s 1. januarjem t. l. in katere bo moral poznati vsak, ki bo hotel napredovati iz vozača v učnega kopača ali postati kopač. Toda ravno mlajši rudarji so najslabše posejali ta predavanja. Mnogo učnih kopačev in vozačev je, ki komaj čakajo na napredovanje. Pred napredovanjem bo vsak izmed njih izprašan in ako ne bo poznal temeljito rudarskih predpisov, bo lahko čakal. Sedaj si lahko vsak izmed teh sam izračuna, kaj je izgubil, ker iz malomarnosti ni prišel na predavanja.

Nadalje se vrši predavanje o varnosti pri delu in o preprečitvi nezgod. Tudi ta predmet obravnavajo najboljši predavatelji. Kako važno za rudarja je, da pozna vse okoliščine, ki so čisto povzročiteljice velikih in čestih nesreč pri rudniku! Nesreča prizadene delavca telesno in materijelno.

Dne 25. januarja so pričela predavanja o rudarskem zavarovanju. Predavatelj je upravitelj Bratovske skladišnice Šobar Franc iz Zagorja. To predavanje je eno najvažnejših, tako za zaposleno delavstvo, za upokojence, kakor tudi za rodbinske člane. Na takem predavanju se navozi seznanje z vsemi panogami rudarskega zavarovanja, tako bolniškim, neugodnim, starostnim in brezposelnim. Končno se bo še vršilo predavanje o rudarskem razsodišču, katerega poslovanje rudarsko delavstvo najmanj pozna in se mora vseeno v mnogih primerih zatekati na to ustanovo, da doseže svoje pravice.

Potem se bo vršilo dne 1. in 2. februarja zaključno predavanje in sicer: »Zdravje delavca in njegove družine«. Predaval bo zdravnik Bratovske skladišnice dr. Arnek Andrej. — Vabimo vse delavske žene in odrasle hčere.

Ta življenjsko važna predavanja, ki se vršijo sedaj v Hrastniku, bi morala biti središče zanimanja vsega delavstva. Rudarji v Hrastniku in povsod drugod se naj zavedajo, da niso samo materijelne dobrine vir gnotnega napredka, ampak da koraka daleč pred tem znanje o dolžnostih in pravicah. Omalovaževanje in odsotnost rudarja na teh važnih delavskih predavanjih je neodpuščljiva napaka, ki se bo prej ali slej nad vsakim temeljito maščevala, ker bo njegovo lastno neznanje krivo, ako ne bo dosegel svojih pravic.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Volitve obratnih in nameščenskih zaupnikov v podjetju Henrik Kieffer, tovarna kos in srpov, so razglašene za 1. februarja t. l. Koliko bo vloženih kandidatnih list, se še ne ve, toda zanimanje za te volitve je vsekakor precejšnje. SMRJ gre v te volitve svest si svoje zmag. Delavstvo ve, kdo je zaupanja vreden, da ga bo v tem letu poverilo z zastopanjem v boju za delavske pravice. Obsodilo bo vsako razdvajanje naših sil, ker nam je skupnost potrebna za dosego naših zahtev, katere so, ako je delavstvo needno, večkrat nedosegljive. — Zato na dan volitev obratnih zaupnikov vsi zavedni delavci na volišče in glasujte za zmagajoše liste in naše zaupnike.

LJUBLJANA

70-letnico priljubljenega našega s. Ivana Mlinarja

proslavljati Strokovna komisija, delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« in »Zarja« ter Zvezna organizacija grafičnih delavcev v Ljubljani v petek, dne 27. januarja 1939 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Delavske zbornice z naslednjim sporedom:

1. Zajc: Slava delu, igra godba »Zarja«.
2. Govor s. Viktorja Eržena iz Maribora.
3. Pozdravni nagovori predstavnikov Strokovne komisije, Zvezne organizacije grafičnih delavcev in delavskih kulturnih organizacij.
4. Tone Maček: »Janezu Mlinarju ob 70. letnici«, recitira Polde Demšar.
5. a) Žepič: En fantič je prišu, b) Horvat: Tam čez teče bistra Zila, poje del. glasbeno društvo.
6. a) Kosi: Jeklo, b) Vodopivec: Žebliarska, poje pevsko društvo »Grafika«.
7. Delavski pozdrav, poje in igra Delavsko glasbeno društvo in godba »Zarja«.

Vstop je prost z vabilom, ki ga dobé člani od Strokovne komisije ali »Vzajemnosti«. Če bi se komu pomotoma vabilo ne dostavilo, naj si ga priskrbi sam pri Strokovni komisiji.

Štepanja vas sliši pod Ljubljano. Že štiri leta je Štepanja vas priključena Ljubljani. Plačujemo zvišane občinske davštine kakor stari Ljubljančani v centru, drugače se pa po združiti še ni nič spremenilo. Pač, mitnica je tudi prestavljena in sicer na tak kraj, da imajo mitničarji in ljudje skrb, če po pravi poti prenašajo kupljeno blago.

Rad bi vodovoda smo lani pisali v našem listu, naj ga mestna občina razširi do nas, ki smo bili priključeni. V proračunu so to upoštevali, poslali dve komisiji, navozili že tudi cevi, ki so jih pa jeseni spet odpeljali. Vzrok nam ni jasn.

Štepanja vas je v marsičem še kmetiška. Ker pa le spadamo pod veliko Ljubljano, naj bi občina uredila higijenično predelavo gnojnih jam, ki so danes marsikje take, da se gnojnica pretaka kar lepo po cesti.

MARIBOR

Nepotrebno beganje železničarjev članov Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru. Nepoučeni in neodgovorni elementi razširjajo med železničarji, člani Podpornega društva železničarjev v Mariboru, vesti, da je društvo znizalo posmrtnino. Te govorice so zaenkrat neresnične. Razširjevalci takih vesti imajo namen povzročiti paniko med društvenimi člani. Res je, da je minister trgovine izdal pravilnik o ustvarjanju matematičnih rezerv pri humanitarnih društvih, glasom katerega smejo društva do 1000 članov izplačevati le din 2000 posmrtnine, društva z nad 1000 člani pa največ din 5000. Proti temu pravilniku so se pojavili ugovori ne samo od našega društva, ampak tudi od drugih humanitarnih društev oz. ustanov in je v teku akcija, da se ta pravilnik spremeni. Do nadaljnjega ostanejo dajatve Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru nespremenjene. Namesto, da se članstvo bega, bi bila dolžnost slehernega železničarja, da podpira društvo v njegovi akciji za ohranitev dosedanjih članov, ki jih pravice, ki bodo lahko ostale neokrnjene tudi za naprej, čim bi se dosegla sprememba poprej omenjenega pravilnika. — Odbor Podpornega društva želez. delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Srečen dolžnik. Nek gospod je, kakor veliko število drugih, v zadnjih letih zlezal v velike dolgove. Zlasti je dolgoval lepo vsotico neki mariborski banki. Ker ni bilo izgleda, da bi bila banka prišla do kritja svoje terjatve, je izposlovala v nekem večjem podjetju svojemu dolžniku mesto »ravnatelja« s prav čednimi mesečnimi dohodki, ki znašajo nad 5000 din. Za to ravnateljsko mesto dolžnik prizade banko sicer nima potrebne kvalifikacije, toda to ni glavno vprašanje. Bolj važno pri tej zadevi je, da g. »ravnatelj« izroči banki vsak mesec domala vso plačo v kritje svojega dolga. Ravnatelju ni to baš po volji, toda upravniki svetniki banke so mu jasno povedali, da so mu preskrbeli ravnateljsko mesto le radi tega, da bo v kratkem lahko poplačal ves dolg. — Povedali so mu tudi, da to ravnateljsko mesto ni popolnoma sigurno, ker bi se danes ali jutri razmere lahko tako spremenile, da bi g. »ravnatelj« zgubil svoje čedno mesto. G. »ravnatelj« je v začetku svoje nove službe bil še dokaj skromen, v zadnjem času pa je začel preganjati delavce-socialiste, ki so sicer priznani dobri delavci, pač pa so se začetkom meseca decembra minulega leta nekaj zamerili g. ravnatelju in menda tudi upravnim svetnikom banke, ki imajo pa velik vpliv v podjetju. Če šikaniranje delavstva ne bo prenehalo, bo mo prisiljeni povedati javnosti polno ime g. »ravnatelja« in prizadete banke.

Učiteljsko v srezu Maribor levi breg je imelo te dni v krčevinski šoli zborovanje, na katerem so razpravljali o eksistenčnem vprašanju in poklicnem delovanju učiteljskega.

Mariborsko gledališče. V sredo: zaprto. — Četrtek ob 20. uri: »Vse za šalac«. Red A.

Bratborova podružnica v Mariboru ima v nedeljo, dne 5. februarja 1939 ob 10. uri dop. v mali dvorani Narodnega doma redni občni zbor z volitvijo novega odbora. Vabljeni vsi člani in prijatelji.

Tudi ceste niso postale mestne, ampak so še vedno kar slaba vaška pota kakor takrat, ko smo spadali še pod obrunsko občino.

Po pošto smo morali do lanskega leta hoditi v Hrušnico, potem so jo premestili v še bolj oddaljene Doranje, čeprav smo drugače ljubljanski občani. Zato dobivamo pošto navadno en dan pozneje. Imamo pošto skoro pred nosom v Mostah, ki tudi spadajo pod Ljubljano; zakaj ne bi prišli v njeno področje?

Tudi ulic še nimamo numeriranih. Kolikokrat se zgodi, da voznik s polnim vozom vsepovsod obupno išče pravo številko hiše ozir. stranke, ki ji hoče dostaviti blago! V tem oziru smo na slabšem od prave vasi na deželi.

Morda nas časnikiarji obiščejo, se prepričajo o vsem in nas priporočé pri novem proračunu.

Štepanjci.

Zgovorno poročilo mestne klavnice. Iz poročila mestne klavnice se vidi, kako moramo Ljubljančani vedno bolj varčevati pri hrani. Naslednje številke to jasno pokažejo.

Zaklalo se je:	4.578	5.081	—503
volov	3.613	4.326	—713
krav	286	1.037	—751
telic	8.411	15.930	—7.419
svini	27.598	29.078	—1.480
malih pujskov	382	490	—108
ovc	811	842	—31
koz	25	5	+20
konjev	141	137	+4

Ta statistika je gotovo nad vse podučna.

Sodrug Anton Fritz umrl. Od nas in od tega sveta se je poslovil s. Anton Fritz, ki je bil član produktivne zadruge ljubljanskih mizarjev na Viču od 1910. leta. Pri zadruzi so ga cenili posebno kot strokovnjaka za prirojanje. Bil je tudi vedno strokovno organiziran. Oženjen ni bil. Od bližnjih sorodnikov žaluje za njim sestra. 24. januarja so številni mizarški pomočniki z društveno zastavo in drugi znanci spremili na zadnjo pot svojega priljubljenega sodruga in tovariša, ki ga bodo težko pogrešali.

Česnikarska čajanka. Mestni poglavar je v zvezi z novim proračunom priredil na svojem stanovanju v soboto zvečer čajanko za časnikiarje. Povabiljenih je bilo 60 gospodov. »Del. Politika« ni bila zastopana.

Slaba stavbna sezona se nam obeta v tem letu v Mariboru. Doslej še stavbeniki niso sklenili nobene pogodbe za kako večjo stavbo. — Edino poslopje carinarnice bodo že takoj pomladi nadaljevali. Tovarnar Hutter se baje tudi ne misli zidati stanovanjskih hiš na parcelah, ki jih je kupil od pivovarne »Union«, temveč se peča sedaj z načrtom gradnje lastne elektrarne na Pohorju, za katero pa še tudi nima dovoljenja. Banovina je namreč zainteresirana na tem, da se razširi električno omrežje iz Velenja in tudi mestna občina bi imela veliko škodo, če bi si začeli tovarne graditi svoje lastne elektrarne. In tako tudi to delo še ni zasigurano.

730 din kazni radi davčne karte. Revna tekstilna delavka z otrokom v okolici Maribora je zbolela in si najela služkinjo, katero je prijela pri občini in pri bolniški blagajni. Reva ni vedela, da s tem njene dolžnosti v zvezi s služkinjo še niso končane. Nekega dne je prišel finančni preglednik in zahteval od delavke, da mu pokaže, če ima tudi davčno karto za služkinjo, ki stane din 55 in jo mora vsak delodajalec kupiti vsako leto na novo. Delavki se niti sanjalo ni, da je tudi to potrebno in zato tudi davčne karte ni imela. Sledila pa je kazen in davčna karta, kar vse je zneslo nič manje kot din 730. Prošnja uboge tekstilne delavke na finančno direkcijo za znižanje kazni je bila odbita. Ker ni mogla plačati, so ji zarubili mezd v tovarni. — Bodite torej previdni. — Ta kriče slučaj nam je nov dokaz, kake strahotne posledice ima za vsakega delavca nepoznanje številnih novih zakonov, ki pa jih v »Delavski Politiki« stalno razlagamo. Din 10.— mesečno se zdi marsikateremu delavcu preveč za delavski časopis, toda radi tega dostikrat utrpí tisočake škode, ker nečesar ne ve, kaj se godi po svetu. Kakor vsakodnevni kruh in najskromnejša obleka je vsakemu delavcu potreben danes tudi delavski časopis.

Za devize gre. Mi smo prvi in že večkrat v našem listu opozorili na nevarnost, ki preti tekstilni industriji, ker ni na razpolago deviz za nakup surovin v izvenklirinskih državah, kot sta Anglija in Amerika. Baje se sedaj pečajo tovarne z mislijo, da organizirajo izvoz v neklirinske države in si na ta način priskrbe devize. To je lažje rečeno kot storjeno, predvsem je vse skupaj odvisno od naše državne trgovinske politike. Inozemstvo zahteva uslugo za uslugo. Za 6500 ljudi gre, vzklila »Slovenec«.

Rože oproščen. Lansko leto je bil pred okroglim sodiščem v Mariboru obsojen bivši ravnatelj »Naprednosti« na 14 mesecev ječe, ker je sodišče prišlo do prepričanja, da je on ponaredil mrtvaški list in pobotnico na podlagi katere si je pustil izplačati okroglo 9000 din na ime neke posestnice, ki ne eksistira in za neko zavarovanko, ki ni umrla, ker menda tudi nikdar živel ni. Rože je zatrjeval svojo nedolžnost. Proti njemu pa so govorile izjave grafolgov. Stal sedemore, je sodbo razveljavil. Sodišče je o stvari ponovno razpravljalo in je dne 24. t. m. Rožeta oprostilo.

TEZNO PRI MARIBORU

Družabni večer priredi del. kulturno društvo »Vzajemnost« v soboto 28. t. m. s pričetkom ob pol 8. uri v gostilni Felič na Teznu. K obilni udeležbi vabi odbor.

CELJE

CANKARJEVO PROSLAVO

priredi Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v nedeljo, dne 29. januarja ob 10. uri v dvorani Delavske zbornice.

Spored: 1. Otvoritev po predsedniku društva, 2. tamburaški zbor: Bratje le k solcu svobodi, 3. predavanje s. C. Stuklja iz Ljubljane o Cankarju, 4. tamburaški zbor: Duševna bol, 5. deklamacija »Cankarju«, 6. recitacija iz Cankarjevih zbranih spisov »O domovina«, 7. tamburaški zbor: Za srcem.

Vabimo vse prijatelje, da s svojo prisotnostjo počaste spomin našega velikega Cankarja.

Sodružice in sodrugi pridite vsi!

Vstopnina 2 din.

Odbor »Vzajemnosti« v Celju.

ZAGORJE OB SAVI

Meščanska šola. Na tukajšnji meščanski šoli vedno bolj primanjkuje učnih moči. Stariši se pritožujejo, da se otroci ne bodo mogli dovolj naučiti, ker ni rednega šolskega pouka vsled pomanjkanja učiteljev. Tu bi pač morala prosvetna oblast poseči odločneje vmes, da se dobe sredstva za nastavev zadostnega števila učiteljev.

KRANJ

Redni občni zbor »Vzajemnosti«, ki se je vršil minulo nedeljo, je potekel v najlepšem soglasju. Predsednik s. Vehovec je po otvoritvi podal poročilo o delovanju društva v pretečenem letu, iz katerega je bilo razvidno, da so tehnične zapreke onemogočale društvu aktivno delovanje. Temu poročilu primerni sta bili tudi poročili tajnika in blagajnika. Po sprejetju razrešnici odboru, je bila soglasno sprejeta lista novega odbora, v katerem so povečini vsi člani starega odbora. V imenu zveze je pozdravil občni zbor ter obenem podal svoje poročilo njen tajnik s. Korošec. Za podružnico SGRJ je pozdravil s. Škerbinc. — Novi odbor si je zadal nalogo, da vsestransko poživí društveno delovanje, kar mu je sedaj vsled novih društvenih prostorov omogočeno.

Naročnikom »Delavske Politike« je poverjenik na razpolago vsako nedeljo od 9. do 11. ure v dvorani »Cankarjevega doma«. V tem času naj po možnosti vsak naročnik poravná naročnino. Ako bo kdaj poverjenik zadržan, ga bo kdo drugi nadomestil in proti potrdilu sprejemal naročnino.

Delavci! Vsakovrstno perilo, nogavice, kravate in drugo vam najceneje in najtrpežneje nudi trgovina Ivo Wendling, Tavčarjeva 6.

SEVNICA OB SAVI

Občni zbor SDSZJ, podružnica v Sevnici bo v soboto, dne 28. januarja ob 17. uri v gostilni Waurer Ivan. Dolžnost članov je, da se občnege zbornice vsi udeležijo in s tem dokažejo, da se zanimajo za delo svoje strokovne organizacije.

SELNICA OB DRAVI

Ne v Sevnici, ampak v naši Selnici se bo vršilo to nedeljo, dne 29. januarja ob pol 9. uri dopoldne delavsko zborovanje v prostorih gostilne Lipara, na katerem bodo predavali ss. dr. Reisman, Eržen in Jelen o delavski zaščiti. Zadnjič je le tiskarski škrtar v tiskarni pomotoma zašel v Sevnico ob Savi, mesto, da bi ostal v naši Selnici ob Dravi. Zanimanje med delavstvom za predavanje je veliko in se je raznesel glas o tem našem predavanju že prav visoko v hribe, kjer je velika potreba po izobrazbi med ljudstvom. Sicer pa naši ljudje prav z zanimanjem čitajo »Delavsko Politiko«, v kateri se nam zlasti »Delavski svetovalec« dopade, ker vedno kaj zanimivega in poučnega prinese.

DRAVOGRAD

Nujno je potreben še en zdravnik, ker ima banovinski zdravnik, ki je edini zdravnik v kraju, poleg privatne prakse tudi še vse bolniške fonde in je vsled tega preveč obremenjen. Dravograd je železniško križišče in že kot tak središče precej obsežnega okoliša. Tu so osredotočeni različni drž. in samopr. uradi, industrija je v razvoju, vsled česar znamujemo dotok novih prebivalcev. Sliši se, da bomo dobili v kratkem celo lekarno. Naj bi torej merodajni činitelji omogočili nastanitev še enega zdravnika, kar je nujno potrebno.

Zakaj? Davkoplačevalci in potrošniki, ki vzdržujemo občino, bi radi izvedeli, zakaj sta kar nenadoma odstopila gospod podžupan in še en član občinske uprave?

STUDENCI PRI MARIBORU

Ljudska univerza. V četrtek, dne 26. t. m. s pričetkom ob 19. uri predavanje g. prof. L. Detela: »Zakoni dednosti v živi naravi in njih pomen za človeka« (s slikami). Tedenske slike! Vstopnine ni!

RUŠE

Splošna delavska strokovna zveza, podružnica Ruše, sklicuje za v petek, dne 27. t. m. s pričetkom ob 17. (5.) uri članski sestanek vsega delavstva v kantini tovarne za dušik. Ne sestanku se bo sestavila kandidatna lista obratnih zaupnikov za leto 1939-40, zato naj ne manjka nikdo, ki ni nujno zadržan. — Odbor.

Ti si že naročnik, Del. Politike

Jaz sem njen naročnik

Zakaj še on ni naročnik?

Naše predavanje v Ptuj

Ptuj spada med one naše kraje, ki ima izredno mnogo revščine, pa za delavstvo ravno tako malo prilike zaslužka. Ptuj je prav izrazito hirajoče mesto, ki si vseh 20 let po prevratu ni znal pridobiti kakega večjega podjetja. Edina nova tovarna »Petovica« je nesrečno končala in se je sedaj naselila v njo Pirichova tovarna usnja, medtem ko je »Petovica« izdelovala znane čevlje »Humanik«. Stara Pirichova tovarna ob Dravi pa žalostno sameva in čaka boljših dni, ali pa morda žalosten konec svoje usode kot zapuščena hiša.

Preostalo delavstvo živi iz rok v usta ob najnižjih možnih mezdah. Pri občini so zadnji čas komaj dosegli 10 odst. zvišanje mezd, ki pa so za narastlo draginjo še vedno skrajno nizke. Kolektivne pogodbe pa delavstvo kljub prošnjam in prejšnjim obljubam ni doseglo. Ptujski mestni delavci so se nad tem lahko prepirali, da jim tudi včlanjenje v zeleno organizacijo ni prav nič pomagalo.

Ostalo delavstvo je obdržalo kader zavednih sodrugov in sodružic, ki se zbirajo okrog svojih strokovnih organizacij, podružnice »Splošne delavske strokovne zveze«, podružnice stavbinec, ki jo smoteno vodi sodrug Plohl in v svoji kulturni matici »Vzajemnosti«. Vse te tri organizacije so na željo delavstva, ki je sedaj po ogromni večini brezposelno, priredile v nedeljo, dne 22. t. m. v dvorani »Vzajemnosti« predavanje o delavski zaščiti, o zaupnikih, naredbi o brezposelnih podpora, o strokovnih organizacijah in delavskem tisku.

Predavala sta ss. dr. Avg. Reisman in Jelen, katera je imenom združenih organizacij pozdravil predsednik »Vzajemnosti«, s. Gabrijel. Predavanje je bilo dobro obiskano in so delavci zlasti izražali svoje pritožbe nad kršenjem socialne zakonodaje pa raznih podjetjih v Ptuj (tvrdka Rainhard in v okolici, tekstilna tovarna »Vunatex« v Majšpergu) in drugod. Navzoči zastopnik oblasti si je pritožbe tudi zabeležil in bo gotovo poročal banški upravi, da uvede preiskavo.

Ptujsko delavstvo se pa tudi zaveda, kolikšnega pomena je za njegovo življenje delavski tisk, ter se je prijavilo zopet nekaj novih naročnikov »Delavske Politike«.

Kaj bo z delavci v granitolomih na Pohorju?

Brezposelnost v Ribnici na Pohorju tare delavce v granitolomih

Ker se že dolgo mislo oglašili iz našega zapuščenega pohorskega kota, gotovo ne bo odveč, ako zopet nekaj povemo javnosti o naših razmerah:

V kamnolomu A. Res in drug v Hudem kotu je zaposlenih okrog 100 delavcev. Tik pred prazniki jih je sicer podjetje poslalo za nedoločen čas na brezplačen dopust, 9. januarja pa se je zopet začelo z delom.

V granitolomu inž. Lenarčiča, kjer je bilo zaposlenih okrog 30 delavcev, se je delo popolnoma ustavilo (ker baje nima naročil) in se tudi ne ve, kdaj misli zopet začeti obratovati, toda najbrž ne pred spomladjo.

Granitolom A. Ernst Ehrlich v Sv. Lovrencu na Pohorju

je dne 4. januarja nehal obratovati. Zaposlenih je bilo okrog 35 delavcev.

Podjetja se izgovarjajo na preveliko režijo v zimskem času, kar pa najbrže ne bo res. — Znano je, da granitolomi ne delajo baš z malim dobičkom. Tudi se je v pohorskih granitolomih vedno obratovalo v še hušjih zimah kot je letošnja. Vzrok bo najbrže v tem, da bi podjetniki radi dosegli, da se proglase kamnolomi za sezonska podjetja, s čemer pa bi bilo delavstvo še huje prizadeto.

Tudi glede prejemanja brezposelne podpore se dogajajo razne nerednosti. Tako so n. pr. delavci, ki so že več let nepretrgoma zaposleni pri enem podjetju, bili obveščeni, da so podporo že izčrpali, akoravno so prejeli šele četrti tedenski obrok, nekateri pa podpore še sploh niso prejeli, akoravno so do nje upravičeni.

Prišlo je nekaj koruze, pa se še ne ve, za koga bo. Brezposelni jo baje ne bodo dobili, ker se bo oddajala samo proti gotovini, denarja pa brezposelni nimajo.

Vsi delavci v Ehrlichovem granitolomu v Sv. Lovrencu odpuščeni

V tukajšnjem granitolomu g. A. in Ernesta Ehrlicha so zopet prekinili delo in so vsi delavci odpuščeni. Čudno se sliši, da je delo obstalo vsled zime, ko pa je vendar že najhuši mraz minil in je nastopilo toplo vreme. Sneg je skoraj docela izginil in bi se delo lahko nadaljevalo vsaj do novega mraza.

Zdi se nam, da je vzrok ustavitve dela v nečem drugem. Lastniki bi namreč radi dosegli, da se granitolomi proglase za sezonske obrate, da bi lahko v poletnem času uvedli deseterdni delavnik, s čemer bi bil ubogi delavec še bolj udarjen.

Delavci ali se zavedate nevarnosti, ki vam preti? Pozimi boste brez dela, poleti pa boste morali nadoknaditi z deseterdnim delom, da produkcija ne bo padla. Ubogo delavstvo je res igračka, danes imaš delo, jutri si brez nje. Če si delavstvo z bojem ne bo priborilo svojih pravic in priznanja, da ima tudi ono pravico do človeka dostojnega življenja, ne bo tega imelo nikdar, ker na usmiljenje maj raje nimoe, ne računaj. Zato se zavedajte, granitolomci, da samo strnjeni se boste lahko uspešno branili. Zato je potrebna močna organizacija in izobrazba potom vašega delavskega častopisa »Delavske Politike«. Organizirajte se in čitajte, da se boste lahko branili pred krivicami, ki se vam gode. Družnost!

Dr. Avg. Reisman:

Obletnica obiska J. Hore in K. Novega

Ravno leto je poteklo, ko sta bila pri nas v gostih češka umetnika, pesnik Josip Hora in pisatelj Karel Novy.

Nebroj čeških obiskov smo imeli po prevratu v Mariboru, nešteto paradnih in ganljivih manifestacij češko-slovenskega prijateljstva smo pri tem doživeli, a noben teh vsikdar ljubkih obiskov se mi ni vtisnil tako globoko v spomin, kot krasni zimski dnevi, ko sta bivala med nami prijatelja Hora in Novy.

Zal, je tudi majokateri drugi češki obisk zapustil toliko plodnih uspehov za naše medsebojno kulturno doživljanje, če izvzamemo naše znane starejše prijatelje in znanke J. K. Strakatega, prevajalca Bohuša Vybrala, dr. Mérho in še nekaj drugih.

Josef Hora (»Narodni práce«)

Januarja 1938 smo še verovali v silo češke demokracije in upali, da se bomo ob njej še tudi mi gledi in krepili. Vendar se je že takrat močno oblačilo nad Českoslovaško, skrbelo nas je in vseh nas je bilo strah bližnje bodočnosti. Slutili smo udarec in neenako borbo, naša notranjost pa se je upirala pesimizmu, saj se je hotelo tudi nam še naprej svobodnega poleta duha, ki ga more ustvarjati samo demokracija, narod, ki je prost in na vse strani svoboden.

Obisk kulturnih ustvarjalcev Hore in Novega, ki ga je pripravil naš dr. Oton Berkovec v Pragi, naj bi bil razširil poznanje češke demokracije in kulture med Slovenci. Kakor smo se leta in leta navduševali in cenili visoko češko kulturo, se je vendar ob vsaki priliki pokazalo, da jo v resnici prav malo poznamo. Komaj da so nam bila nekatera imena kolikortoliko znana in včasih kakšne pesmi, odlomki proze, manjše študije iz njihove kulture po naših revijah in še nekaj prevodov, to je bilo že vse, kar je vedela naša javnost, vstevši inteligenco, o češki kulturi.

Hora in Novy pa bi nam naj prinesla končno svojo živo besedo in osebni stik, prav osebno poznanje z našimi pesniki in pisatelji, pa tudi s publiko.

Ravno to nam je bilo nujno potrebno in je bilo uspešno. Samo, da smo zopet postali po svoji stari razvadi komaj pri poskusu, skromnem začetku, čeprav smo slavnostno obljubljali, da bomo takšno smoteno delo nadaljevali in smo vsaj takrat bili v svoji notranjosti prepričani, da bomo to izvršili po programu.

Leto dni je preteklo, prišla je katastrofa,

razočaranje in ponižanje Prage in kakor da bi imelo to posledice tudi za naša prijateljska čustva in vezi. — Kar vse je pretrgano, kakor končajo zlagane ljubezni, kjer en partner naenkrat obuboža. Kaj je bilo naše prijateljstvo res tako malo ukoreninjeno v obeh narodih?

In vendar sta Josef Hora, danes največji pesniški duh češkega naroda, kot naš O. Zupančič, in plodoviti romanopisec Karel Novy dokazala, da sta bila vredna vsega tistega velikega navdušenja in ljubezni, s katero smo ju sprejemali in spremljali od Maribora do Ljubljane, na Gorenjsko in nazaj preko Ptuja in ljutomerskih gor in obmejnega Maribora. Komaj sta se vrnila v Prago, sta oba pisala o Slovencih, naši domovini in kulturi, predavala, celo ponovno, v praškem radiu ter pisala v revije. V svoji novi pesniški zbirki »Domov« je Josip Hora posvetil iskreno pesem temu svojemu obisku pri nas, gorenjskim planinam in Slovenskim goram. V češki številki »Zvoznik« ju zopet najdemo oba z globokimi pesnitvami njih bogatih duš. Hora se je že uživel v dušo in lepoto Otona Zupančiča ter prelil medtem v češke verze z vsem umevanjem in krasoto par biserov njegovih pesmi, tudi mogočno »Dum«.

Spomini hite nazaj v lanski januar. Niti vedel nisem točno za njih prihod, tudi poznal ju še nisem. Vendar sem kombiniral po dnevu ljubljanskega predavanja, šel po energičnega odbornika JČ lige, sodnika dr. Senjorja in sva jo ubrala z buteljko in pisanimi štajerskimi jabolki k brzovlaku. Pa sva ju našla v kupcu III. razreda. V par minutah smo si bili kot stari znanci, saj sva prinesla tudi kozarec seboj, da smo židane volje kramljali in izpili buteljko do Celja. V Zidanem mostu ju je že pričakal pisatelj Bratko Kreft.

Po dveh dneh sta se vrnila v Maribor, ko sta doživela v družbi ljubljanskih prijateljev Božidarja Borka in konzula Minovskega čudovito lepoto mesečne zimske noči pod Karavankami.

V mariborski »Ljudski univerzi« sta čitla iz svojih del, a bolj kot razumeli, so ju naši ljudje čutili in mladina je vriskala svojim velikim prijateljem, severnim bratom, zadnjim evropskim grenadirjem demokracije. M'le Klopčič, ki nam je dal že toliko mojstrov in čeških pesnikov in Bratko Kreft, pa sta še prevajala.

Toda največ sta nam dala Josef Hora in Karel Novy potem, ko sta prišla med nas, sproščena vseh oficijelnosti, preprosta, naravna, priljudna s svojo skoro naivno in otroško nežno dušo, s svojo naravno ljubeznivostjo, s svojim nepokvarjenim srcem.

Nepozabne ure s ptujskimi prijatelji v zidnici haloškega vinograda, pravilčno krasen večer v natrpani sobi, ko nista mogla odoleti in sta segla po svojih knjigah ter odpirala svojo najskritejšo notranjost, do tja, kjer začne drhteti umetnikova duša in zvenijo strune lepote. Če zaprem oči, še slišim melike in globoke verze, ki jih božajoč spremlja mehki glas Josipa Hore in takoj za njim uporniški, borbeni duh Karla Novega, ko pravi ob koncu ves raznežen: »vidite, tudi proza je pesem.«

Se imam pred očmi pisano družbo, ki se je zbrala tisti večer: Inkolč iz Ptuja se je dogovarjal z Novym za prevod njegovih »Ljudev«, Debenak, ki učiteljuje nekje v

Haloških gorah in nosi v žepu Petra Bezruča, mariborski pesnik Tone Maček, pesnik Božo Vodusek, nekaj naših politikarjev, Eržen in Jelen z bivšim »ednim jugoslovanskim socialističnim poslancem« Petejanom, impulzivni Teply, ki se je pripravljaj za svoje prvo potovanje po domovini svojega pradede, resni sodnik Senjor, molčeči jurist dr. Humar, in večno mladi vzgojitelj študentov, Čehom udani Gruntar, pa naša dekleta tihla Nuška, neugnana Majda, ki zna vse naše pesnike na pamet. Hora ji je poklonil svojo knjižno pesmi, v priznanje in spomin mladi slovenski učiteljici. Vojka je zajela naše in češke na

Karel Novy (»Narodni práce«)

rodne pesmi in tudi dobila Horove in Novega roman »Samotni Kresin«, ki ga sedaj prevaja Vladimir Levstik, za založbo »Modre Ptice«. Daleč preko polnoči je moral učitelj Čibic, večdesetletni pevovodja zopet in zopet spremljati na klavirju, Novy je vnovič spregovoril, saj je kar vrelo iz njega in ni hotel iti spat, čeprav ju je drugi dan čakala vožnja preko Slovenskih in Ljutomerskih gor. Vsem je prekipela notranjost, tudi jaz sem govoril, pa je rekel Hora: »Kaj naj odgovorim, saj si sam pesnik.« Kakor očeto gledajo vedno njegove oči, čeprav je celo za leto dni mlajši od mene. Zadnji dan sta se vozila naša prijatelja preko gor. Da, prijatelja! Vseprek smo postali iskreni prijatelji in taki tudi ostali. Sele pozneje smo spoznali oba po njihovi umetniški delih kot izrazita borca za socialno pravico. Novega v romanih, Hora v celi vrsti pesniških zbirk. Najlepsi je bil tisti zadnji dan, ko smo jima hoteli pokazati lepoto naših krajev tu ob meji. Sonce je tisti dan kot nalašč kar lilo svojo svetlobo nad zasneženimi hriboči in naši ljudje so pokazali po vinogradih polno gostoljubja, eden bolj kot drugi, zemlja je bila sveža in krasna, nepozabni dan, da je moral iztisniti pesniku Hora vezano besedo.

Vabili smo ju, da ostaneta še, pa ju je klicala služba. Na kolodvor je prišla tudi češka deklica s šepki svežih rož za oba. Še ta zadnji pozdrav je bila iskrena, nesebična in udana pesem.

Leto dni je minilo od tistih sončnih dni, prekipelajocih navdušenja, iskrenosti, bratstva in ljubezni. Kako nam je danes prijatelja v dušah in srcih? Vemo, še mislita na nas in tudi mi na Vaju, čeprav omajani v svoji veri. Ne izgubljam pa ne volje in ne upanja.

Delavski pravni svetovalec

Ali res ne velja več viničarski red? (Košaki pri Mariboru.)

Vprašanje: Bil sem zaposlen kot viničar v mariborski okolici in sem, ker mi je delodajalka ostala ob izstopu iz službe še dolžna moj zaslužek, predlagal pri občini Košaki, da se skliče viničarska komisija, ki naj v smislu določil viničarskega reda razpravlja o mojih zahtevkih. Občina v Košakih pa je moj predlog zavrnila, češ, da je po določbah nove uredbe o legitimacijah delavcev in nameščencev, viničarski red razveljavljen in da zato tudi viničarske komisije več ne poslujejo. Ali je temu res tako?

Odgovor: Uredba o legitimacijah pomnožnih delavcev in nameščencev govori, kot je razvidno že iz njenega naslova, le o legitimacijah in razveljavlja predpise prejšnjih zakonov samo, v kolikor so ti zakoni določali tudi o legitimacijah delavcev. Ni pa uredbe, kot je samo ob sebi umevno, razveljavila viničarskega reda. Zoper odločbo občine se pritožite na srško načelstvo, ki bo prav gotovo občino primerno podučilo in ji naložilo, da skliče viničarsko komisijo.

Civilni zakon (Črna)

Vprašanje: Poročen sem civilno. Ali imajo moja žena in otroci domovinsko pravico in isti občini kot jaz? Občina se namreč brani priznati jim domovinsko pravico.

Odgovor: Ako je Vaša civilna poroka veljavna tudi v smislu naših zakonov, kar gotovo je, ako ste se civilno poročili pri nas, so Vaši otroci in Vaša žena pristojni tja kamor Vi in jim mora tudi občina priznati domovinsko pravico. Če se temu brani, se pritožite na srško načelstvo.

Rubež delavske mezde (Petrovče)

Vprašanje: Ali se sme voditi rubež na

delavsko mezdo tako, da delavcu ostane le ob delovnih dnevih 20 din? Živeti moram vendar ves mesec in bi mi moralo po mojem mnenju vkljub rubežu ostati na mesec prostih din 600, t. j. 30 krat 20 din.

Odgovor: Za delavca, ki prejema dnevno mezdo, zakon o izvršilnem postopanju žal ne predvideva nikakršnega mesečnega eksistencnega minimuma, marveč izvzema od rubeža le din 20 ob delovnih dnevih. Če delavec redno dela povprečno 25 delovnih dni na mesec, mu ostane na ta način izvzetih od rubeža din 500.

Dogovor glede obročnega odplačila (Hrastnik)

Vprašanje: Trgovcu sem bil dolžan večji znesek in sem leta 1937 sklenil z njim dogovor na obročno odplačilo. Dva obroka sem plačal, nadaljnjih nisem mogel. Sedaj me trgovec znova tirja. Ali me tirja upravičeno, ko me že od leta 1937 ni nič opomnil?

Odgovor: Dogovor glede obročnega od-

plačila Vašega dolga vsaj v prvih treh letih nikakor ne zastara in ste se ga dolžni držati, ali pa kako drugače upnika potolažiti, ker bi morebitno pravdo z upnikom izgubili.

ZA KRATEK ČAS

V Kitajski provinci Ruš-o-king so rodoljubni priredili veselico na čast vojnemu bogu. Med odličniki je bil navzoč tudi neki nepriljubljeni general Herg-ling-sveng. Ko je bilo narodno veselje na vrhuncu, je intendantskemu višjemu častniku naenkrat zmanjkala listnica s precejšnjo vsoto denarja. Radosti je bilo seveda konec, le oči vseh navzočih so se uprle v generala Herg-ling-svenga, kakor da bi hotel njegaj obdolžiti. Herg-ling-sveng je bil v zadregi. Nehote je otipal svoje žepa in glej — iz enega je izvelkel pogrešno listnico. Ako je ni pričaral v njegov žep kakšen indijski fakir, je stvar res zagonetna, kako je mogla priti denarnica v njegov žep. Napetost se je potem sicer polegle, le prebivalci omenjene pokrajine ne verujejo v take kitajske čarovnije, da bi se listnica sama od sebe sprehajala po drugih žepih.

MALI OGLASI

Naščitatelji kapljajo salicilne se so naših inserentih

Franc Kormannov nasl. Karl Rago
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenl občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

KOLESA, GRAMOFONE.

šivalne stroje, otroške vozičke popravlja do bro in po kulantnih cenah znana trvdka JUSTIN GUSTINCIC, mehanična delavnica MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in pougod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adol Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.